

3. Country risk September 2012: Growth markets on course to overtake old safe havens // Euromoney, 2012. – № 9.
4. Інвестиційний рейтинг регіонів України / Дацишин М.; Недержавний аналітичний центр «Інститут Реформ»; – К.: НАЦ «Інститут Реформ», 2012. – С. 44.
5. Киселева Е.Е. Применение интегрально-рейтингового подхода к оценке финансово – экономического состояния генерирующих компаний Украины // Ученые записки ТНУ. – 2012. – № 5, с. 25-29.
6. Doing Business 2012: Making a Difference for Entrepreneurs. – The World Bank and the IFC, 2012. – 255 p.
7. Анализ устойчивого развития // Часть 2 – Украина в индикаторах устойчивого развития // Институт прикладного системного анализа НАНУ и МОНУ. – 2010. – С. 358.
8. Ходаков В.Е. Система оценки инвестиционной привлекательности региона с учётом природно-климатических факторов / В.Е. Ходаков. // Проблемы информационных технологий. – 2010. – №2 (008).
9. Corruption Perceptions Index 2012 [Электронный ресурс] / Transparency International. – Режим доступа: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2009/cpi_2009_table.
10. Prison Brief - Highest to Lowest Rates [Электронный ресурс] / International Centre for Prison Studies – King's College London – School of Law. – Режим доступа: http://www.kcl.ac.uk/depsta/law/research/icps/worldbrief/wpb_stats.php?area=all&category=wb_poprate

Корнєв М.В.

к.е.н., доцент,

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

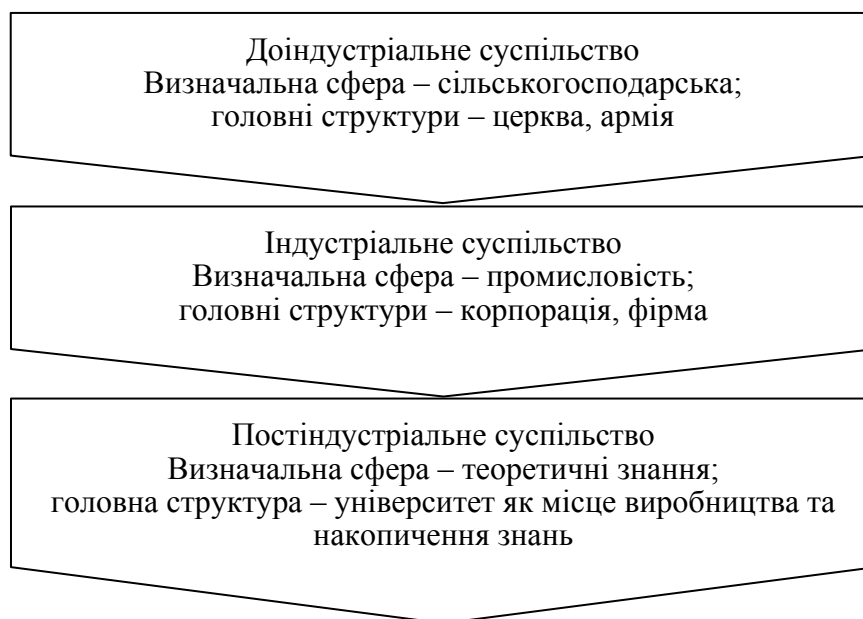
СПЕЦИФІЧНІ РИСИ ІНДУСТРІАЛЬНОЇ ТА ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІК

Формування постіндустріального суспільства почалось у 60-70 роках ХХ ст.. Цей етап розпочався у розвинених індустріальних країнах.

Індустріальна цивілізація супроводжувалась нагромадженням у вигляді централізації капіталу (зростанням його розміру шляхом об'єднання кількох капіталів або шляхом поглинання одним великим капіталом інших, менших за обсягом), його концентрації (збільшенням обсягів індивідуальних капіталів переважно шляхом реінвестування прибутку або його частини), поширення акціонерної форми капіталу, панування фінансового капіталу, централізації виробництва. Паралельно змінюється роль банків, які стали монополістами. Індустріальна економіка базувалася на потужних технологіях, які достатньо розвинулися та в окремих випадках навіть загрожували існуванню природного середовища, суспільства. Виробництво набувало масового та стандартизованого характеру, мало переважно товарний характер, було орієнтоване на ринок. Фундаментальною складовою капіталу був грошовий. Існували у такій економіці ринки сировини, готової продукції, з'явився ринок праці. Особливості промислового розвитку виступили передумовами нерівномірного економічного розвитку. Промисловий переворот вплинув на спеціалізацію виробництва, міжнародний поділ праці тощо [4; 5].

У книзі професора Д. Белла «Настання постіндустріального суспільства» (1973) викладено елементи постіндустріальної теорії. У цій роботі проаналізовано тенденції змін між секторами суспільного виробництва, економіки послуг,

особливості формування наукового знання як елементу виробничих сил, оцінюється стан постіндустріального суспільства у соціальному прогресі, його концепції тощо [1; 3] (рис.1).

Рис. 1. Розвиток доіндустріального, індустріального та постіндустріального суспільства

Постіндустріальна економіка включає економіки послуг, знань, інформації, контролю, управління та виникла у процесі вдосконалення технологій, автоматизації виробництва. Працівники повинні в таких умовах постійно підвищувати свій освітній, інтелектуальний потенціал. Кваліфікація працівників стає фундаментом виробництва, а це, відповідно, змінює структуру суспільства. Характерні особливості постіндустріальної економіки як способу суспільного відтворення полягають у переході від виробництва товарів до розширення сфери послуг (торгівля, комунальне господарство, побутове обслуговування, фінансові послуги, послуги у сфері охорони здоров'я, освіти, науки, культури тощо), виробництві послуг (інформація, знання є ресурсами такого виробництва та його обсяги, як правило, не знижуються), домінуванні службовців та менеджерів (з використанням відповідних знань) у сфері зайнятості, цінності освітнього рівня, професіоналізму, креативності робітника, домінуванні теоретичного знання (як джерела нововведень), посиленні ролі технології, створенні «інтелектуальної технології», поширенні наукових розробок, зниженні питомої ваги зайнятих (приблизно до 20%) і частки промисловості у ВВП (приблизно до 25-28%), деіндустріалізації економічно розвинених держав та застарілих галузей, реіндустріалізації (розвиток нових, високотехнологічних виробництв, що заміщають застарілі галузі). Також на сферу послуг припадає значно більше половини ВВП (від 60%). Отже, для такої економіки темпи і масштаби науково-технічного прогресу такі, що зміни в матеріальній базі виробництва, якості трудових ресурсів не встигають за зростанням науково-технічних можливостей. Також зростають транзакційні витрати (пов'язані не з виробництвом, а з витратами, обумовленими пошуком інформації, вивченням ринків тощо), відбувається посилення ролі менеджменту в області інтелектуальних ресурсів, в умовах оновлення знань, конкуренції. Постіндустріальне суспільство

стає перед необхідністю постійного навчання, набувають поширення самозайнятість, віртуальні форми організації праці тощо [2; 3].

Розглянемо відмінності заснованої на знаннях економіки постіндустріального суспільства від індустріальної економіки (таблиця 1).

Таблиця 1

Порівняльний аналіз індустріальної та постіндустріальної економік [4]

Критерій порівняння	Індустріальна економіка	Постіндустріальна економіка
Технічний базис	Індустріальний	Інформаційний
Основа суспільного добробуту	Товари	Знання
Масовий клас	Робітники	Службовці, менеджери
Принцип управління	Керівництво	Узгодження
Форма власності	Приватна	Акціонерна
Політичний режим	Авторитаризм, представницька демократія	Безпосередня демократія, самоуправління

В'язкість ринків (у тому числі й фінансових) буде приблизно однаковою для всіх їх видів у рамках однієї економіки. Кризи на фінансових ринках залежать від раптової зміни такої в'язкості, що призводить до різкого підвищення турбулентності, а, отже, невизначеності фінансових потоків в економіці. Якісні стрибки в'язкості фінансових ринків відбуваються в моменти переходу: індустріальна економіка – постіндустріальна економіка тощо. Отже, причиною зміни в'язкості ринків виступають відповідні зміни в інституційній структурі економіки.

Трансформаційні процеси в економіках країн призвели до переходів від доіндустріальної до індустріальної, а потім постіндустріальної економік. Для економіки нового суспільства характерно виробництво послуг, яке перевищує виробництво товарів, вона заснована на знаннях, новітніх технологіях.

Список використаних джерел:

1. Корнейчук Б. В. Информационная экономика: уч. пособ. / Б.В. Корнейчук – СПб.: Питер, 2006. – 400 с.
2. Фельдблюм В.Ш. Теория постиндустриального общества: сущность, критика, перспективы. Часть I / В.Ш. Фельдблюм // CIVITAS: Вестник гражданского общества. – Режим доступа: <http://vestnikcivitas.ru/>
3. Белл Д. Прихід постіндустріального суспільства / Д. Белл // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. – К., 1996. – С. 194-251.
4. Танчин І.З. Соціологія: навч. посіб. / І.З. Танчин – К.: Знання. 2008. – 351 с.
5. Кравченко М.С. Індустріальна цивілізація та система економічних відносин світового господарства у II пол. XIX – поч. XX ст. / М.С. Кравченко // Вісник економічної науки України. – К., 2011. – №2. – С. 3-8.